

Sygn. akt IX Ka 212/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu IX Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Sobierajski

Protokolant: stażysta Mateusz Holc

przy udziale oskarżyciela skarbowego M. W. z (...)Urzędu Skarbowego w T.

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2017 roku

sprawy **M. R. i B. R., oskarżonych z art. 83 § 2 w zw. z § 1 kks**

z powodu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 29 grudnia 2016 roku, sygn. akt VIII W 172/16,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia oskarżonych M. R. i B. R. od zarzutu popełnienia wykroczenia skarbowego opisanego w akcie oskarżenia i kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia zawartego w punkcie II;

III. zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) na rzecz adw. P. C. i radcy prawnego S. C. kwoty po 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy) brutto tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonych z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IX Ka 212/17

UZASADNIENIE

M. i B. R. zostali oskarżeni o to, że wbrew przepisowi art. 274a § 1 w zw. z art. 155 § 1 art. 280 ustawy z dnia 29.08.1997 r. ordynacja podatkowa, działając wspólnie i w porozumieniu, utrudniali wykonywanie czynności sprawdzających pracownikom referatu czynności sprawdzających (...) (...)Urzędu Skarbowego w T. w ten sposób, że pomimo skutecznie doręczonych wezwań w dniach 29.01.2015 r., 7.11.2015 r., 29.11.2015 r. nie złożyli korekty zeznania podatkowego za 2009 rok ani nie przedłożyli dokumentów potwierdzających wydatki na remont lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) zgodnie z oświadczeniem złożonym w dniu 14.10.2014 r. organowi podatkowemu

- tj. o wykroczenie skarbowe z art. 83 § 2 w zw. z § 1 kks

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Toruniu, sygn. akt VIII W 172/16, uznał oskarżonych za winnych zarzucanego im aktem oskarżenia wykroczenia skarbowego z art. 83 § 1 i 2 kks, wymierzając im za to na podstawie art. 83 § 2 kks kary po 500 zł grzywny.

Zwolnił oboje oskarżonych opłaty sądowej, poniesionymi wydatkami obciążył Skarb Państwa, od którego zasądził również na rzecz adw. P. C. i S. C. kwoty po 516,60 zł brutto tytułem nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonym z urzędu.

Wyrok ten zaskarżyli w całości obrońcy obojga oskarżonych.

Obrońca oskarżonej wywodził, że nie może się on ostać, gdyż sąd dowolnie przyjął, że oskarżona, która nie składała oświadczenia o złożeniu dokumentów winna w ogóle odpowiadać wspólnie z mężem i nie wykazał, że skutek w postaci niezłożenia dokumentów nie był pochodną niezależnych od niej okoliczności. Wskazując na powyższe ww. skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Obrońca oskarżonego wywodził, że bezpodstawnie postępowanie prowadzone było w trybie dla nieobecnych i podniósł zarzut obrazy prawa materialnego wyrażającej się w błędnym uznaniu, że samo nieprzedłożenie dokumentów bez stwierdzenia podejmowania jakichś działań godzących w prawidłowy tok konkretnych podejmowanych wobec niego czynności sprawdzających wypełniało znamiona zarzucanego mu wykroczenia. Wskazując na powyższe, ww. skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz z ostrożności procesowej na wypadek niepodzielenia ww. zarzutów przez sąd – zmiany zaskarżonego wyroku poprzez złagodzenie wymiaru orzeczonej wobec oskarżonego kary grzywny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zainicjowane apelacjami obrońców oskarżonych postępowanie doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku.

Mając na uwadze, że wniosku o uzasadnienie nie złożył obrońca oskarżonej, zgodnie z art. 457 § 2 kpk w zw. z art. 113 kks, stwierdzić należało, że obrońca oskarżonego M. R. zasadnie wskazał na fakt dokonania błędnej wykładni art. 83 § 3 kks przy konstruowaniu zarzutu aktu oskarżenia ocenionego jako zasadny przez sąd orzekający, który dyskwalifikował zaskarżone rozstrzygnięcie w stosunku do obojga oskarżonych.

W świetle zgromadzonych dowodów bezspornym było, że powziawszy wątpliwość co do prawidłowości rozliczenia się przez oskarżonych z podatku dochodowego od osób fizycznych za rok 2009 Urząd Skarbowy podjął czynności sprawdzające, a w ich ramach, po bezskutecznym upływie terminu wskazanego przez oskarżonego, który oświadczył, że do dnia 3 listopada 2014 r. złoży korektę deklaracji podatkowej za ten rok lub dostarczy faktury VAT potwierdzające wydatki na remont lokalu mieszkalnego, skierował do nich wezwania o przedłożenie ww. dokumentów, które odbierała osobiście B. R.. Wątpliwości nie budził również fakt, że ani ona, ani jej mąż – pomimo, że on co najmniej od momentu złożenia ww. oświadczenia, a ona, wbrew temu, co twierdził jej obrońca zarzucając dowolne przyjęcie, że współdziałała ona z mężem, co najmniej od momentu odebrania pierwszego z wezwań, mieli świadomość prowadzenia przez organ podatkowy czynności sprawdzających – na wezwania te nie zareagowali w żaden sposób.

Z pisemnych motywów orzeczenia wynikało, że organ skarbowy, który nie otrzymał żądanych dokumentów i sąd meriti wyłącznie właśnie w tej pasywności oskarżonych w przekazywaniu żądanych przez organ podatkowy informacji w ramach podjętych przez ten organ czynności sprawdzających upatrywali realizacji znamion wykroczenia karno-skarbowego z art. 83 § 2 kks.

Takie ustalenia faktycznie nie dawały jednak podstaw do przypisania oskarżonym umyślnego wykroczenia skarbowego, jakim jest utrudnianie wykonania czynności służbowych podejmowanych w ramach czynności sprawdzających w rozumieniu art. 83 § 2 kks.

Odnosząc się do analogicznego zagadnienia w przywołanym przez obrońcę oskarżonego wyroku z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie V KK 398/13 Sąd Najwyższy zaprezentował pogląd, iż „sama pasywność w przekazywaniu wyjaśnień przez podatnika nie stanowi przestępstwa utrudniania lub udaremniania czynności sprawdzających z art. 83 k.k.s., ze względu na ustawowy opis tychże czynności w art. 272 i 274 ordynacji podatkowej”.

Stanowisko to w pełni należało podzielić. Brak jest wszak podstaw do utożsamiania czynności sprawczej ww. wykroczenia z brakiem uzyskania przez organ informacji od podatnika.

Sąd Najwyższy słusznie zauważył, że penalizowane na podstawie art. 83 § 2 kks zachowanie prowadzące do skutku w postaci utrudniania przeprowadzenia czynności sprawdzających musi być powiązane z uprawnieniem,

które przysługuje kontrolującemu w ramach wykonywania czynności sprawdzających. Chodzi bowiem o umyślne zachowania, które godzą w prawidłowe wykonywanie konkretnych czynności służbowych podejmowanych przez organ skarbowy w ramach czynności sprawdzających. Karalnym na podstawie ww. przepisu skutkiem jest więc zmiana sytuacyjna polegająca na stworzeniu przeszkody dla prawidłowego i sprawnego przebiegu konkretnych czynności sprawdzających, a nie sam fakt nieuzyskania przez organ żądanych informacji.

Z ustawy ordynacja podatkowa wynika, że czynności sprawdzające polegać mogą na zwróceniu się do składającego deklarację o jej skorygowanie oraz złożenie niezbędnych wyjaśnień ze wskazaniem przyczyny, z powodu której informacje zawarte w deklaracji podaje się w wątpliwość (art. 274 § 1 pkt 2 ww. ustawy) lub żądaniu złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn niezłożenia deklaracji lub wezwania do jej złożenia, jeżeli deklaracja nie została złożona mimo takiego obowiązku oraz, w razie wątpliwości co do poprawności złożonej deklaracji, wezwaniu do udzielenia, w wyznaczonym terminie, niezbędnych wyjaśnień lub uzupełnienia deklaracji ze wskazaniem przyczyn poddania w wątpliwość rzetelności danych w niej zawartych (art. 274a ww. ustawy).

Skoro zatem oskarżeni nie wykazali się w istocie żadną aktywnością po otrzymaniu objętych aktem oskarżenia wezwań, które wystosowane zostały do nich po złożeniu przez oskarżonego deklaracji przedłożenia korekty zeznania lub dokumentów potwierdzających dokonanie remontu i bezskutecznym upływie określonego przez niego terminu, i nie podjęli żadnych takich działań mających wpływ na sam sposób/tok wykonywania czynności sprawdzających (np. nie zwodzili prowadzących je osób wskazując nieistniejące przeszkody mające im uniemożliwić przekazanie dokumentów, nie utrudniali dostarczania wezwań itp.), na podstawie których możliwe byłoby odtworzenie ich stosunku wobec czynności prowadzonych przez organ w celu weryfikacji prawidłowości złożonej przez nich deklaracji podatkowej za 2009 rok, brak było wystarczających podstaw do przyjęcia, że umyślnie godzili oni w tok podjętych wobec nich czynności sprawdzających, polegających na zwróceniu się do nich o skorygowanie deklaracji (lub przedstawienie dokumentów przesądzających o tym, że korekta nie była wymagana, a treść deklaracji prawidłowa).

Nie otrzymując od nich w tym trybie żadnego z żądanych dokumentów (ani korekty, ani faktur VAT potwierdzających dokonanie remontu, co powodowało, że brak było podstaw do przyjęcia, że wydatki na ten cel rzeczywiście zostały poniesione, a w konsekwencji – że wysokość zobowiązania podatkowego określona została prawidłowo) organ mający w dalszym ciągu wątpliwości co do prawidłowości złożonego przez nich zeznania podatkowego mógł wszcząć kontrolę podatkową we właściwym trybie lub samemu wydać stosowną decyzję co do wysokości zobowiązania. Jesliby zmiana wysokości zobowiązania podatkowego w wyniku dokonania korekty nie przekraczała kwoty 5000 zł, to organowi przysługiwałoby także uprawnienie do samodzielnego dokonania korekty (art. 274 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej).

Mając na uwadze powyższe, sąd odwoławczy - zmieniając zaskarżony wyrok - uniewinnił oboje oskarżonych od stawianego im zarzutu popełnienia wykroczenia skarbowego opisanego w akcie oskarżenia.

Na podstawie art. 632 pkt 2 kpk w zw. z art. 634 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks kosztami procesu za obie instancje obciążono Skarb Państwa.

Brak było natomiast podstaw do zmiany zawartego w wyroku sądu I Instancji rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonym w postępowaniu przed sądem I instancji.

Koszty obrony z urzędu oskarżonych w postępowaniu odwoławczym określono natomiast w oparciu o przepisy § 17 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714) oraz § 17 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2016.1715).